

Llywodraeth y DU
Cymru

**RHYDDID O ERFYN
A CHYMHERYD:
STRATEGAETH
CHRAFF-GYMRU I
ADEILADU CYMDEITHAS
DIOGELACH I FERCHION
A MERCHED**

CRYFYDD Y GWEITHREDIADAU

Rhagfyr 2025

Rhyddid rhag Trais a Chamdriniaeth: Strategaeth draws-lywodraethol i adeiladu cymdeithas fwy diogel i fenywod a merched

Cyflwynwyd i'r Senedd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros yr Adran Gartref
trwy orchymyn Ei Fawrhydi

Rhagfyr 2025

© Hawlfraint y Goron 2025

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored v3.0 ac eithrio lle nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3

Pan fyddwn wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/official-documents

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â'r cyhoeddiad hwn atom yn VAWGEnquiries@homeoffice.gov.uk

Rhagair y Prif Weinidog

Rwyf wedi treulio llawer o fy mywyd proffesiynol yn brwydro dros gyfiawnder i'r dioddefwyr, goroeswyr a theuluoedd yr effeithir arnynt gan drais yn erbyn menywod a merched. Rwyf wedi gweld y boen a'r trawma anhygoel, yn aml gydol oes, y mae'n ei achosi. Rwy'n gwybod uniongyrchol yr heriau o gael achosion i dreial a throeddwy'r yn euog. Rwyf wedi eistedd gyda gormod o deuluoedd yn galaru am golli eu hanwyliaid – fel Penny a John Clough.

Ni fyddaf byth yn anghofio'r diwrnod y daeth Penny a John i'm swyddfa a dweud wrthyf beth oedden nhw wedi bod drwyddo. Cafodd eu merch Jane ei llofruddio ym maes parcio ysbyty Blackpool lle roedd hi'n gweithio, gan y dyn oedd yn aros am brawf ar sawl cyhuddiad o'i threisio. Rhoddais fy ngair iddynt bryd hynny y byddwn i'n gwneud popeth y gallwn, nid yn unig i Penny, John a Jane, ond i'r holl Pennys, Johns a Janes yn ein gwlad.

Dyna pam rydw i wedi gosod y nod cenedlaethol o haneru trais yn erbyn menywod a merched mewn degawd. Rwy'n gwybod ei fod yn ymgrwymiad enfawr. Hoffwn pe na bai, ond mae. Does ond rhaid i chi wrando ar y Gweinidog Diogelu a Thrais yn erbyn Menywod a Merched bob blwyddyn yn Nhŷ'r Cyffredin, yn darllen enw pob menyw a laddwyd gan ddyn yn y deuddeg mis blaenorol. Eto, fel y gŵyr pawb mewn gwasanaeth cyhoeddus, gall y gwaith rydyn ni'n ei wneud gyda'n gilydd wneud neu chwalu bywyd. Rwyf wedi ei weld fy hun, fel gwas cyhoeddus, ac rwy'n gwybod hefyd gan yr ymgyrchwyr hynny beth y gall gwasanaeth ei wneud pan fydd yn gwrando ac yn grymuso pobl ymhell y tu hwnt i furiau'r wladwriaeth.

Dyna'r ysbryd y mae'r Strategaeth hon yn dechrau ymdrech llywodraeth gyfan, cymdeithas gyfan ynddi. Dyma'r cam cyntaf mewn ymdrech wirioneddol genedlaethol sy'n blaenoriaethu atal, mynd i'r afael ag achosion sylfaenol y trais hwn, tra'n mynd ar drywydd ei gyflawnwyr yn ddi-baid a chefnogi ei ddioddefwyr a'i oroeswyr.

Pan fyddaf yn siarad am ymdrech gymdeithas gyfan, nid wyf yn bwriadu lleihau'r ffocws ar ddynion a bechgyn. Mae'n rhaid i ni fynd i'r afael â'r casineb at wragedd a'r agweddau a'r ymddygiadau peryglus sy'n arwain dynion a bechgyn i ddod yn gyflawnwyr, tra hefyd yn mynegi gweledigaeth gadarnhaol, uchelgeisiol i ddynion a bechgyn ym Mhrydain heddiw – gweledigaeth sy'n dweud: "rydyn ni'n eich clywed, rydyn ni'n eich gweld, rydyn ni'n credu ynddoch chi". Nid yw'r gwaith hwn yn sero-swm, mae'n ymwneud â sicrhau y gall dynion a menywod fod yn iach a ffynnu. Felly mae ein huwchgynhadledd genedlaethol ar ddynion a bechgyn, a gynhelir y flwyddyn nesaf, hefyd yn rhan annatod o'r gwaith hwn.

Rwy'n hynod ddiolchgar i'r holl ddioddefwyr, goroeswyr, teuluoedd ac ymgyrchwyr sydd wedi gweithio gyda ni i gyd-ddylunio'r strategaeth hon a'r cynllun gweithredu cysylltiedig. Mae wedi cynhyrchu dogfen sy'n fwriadol wahanol i gyhoeddiadau traddodiadol y llywodraeth. Rwy'n gobeithio ei fod yn arwydd o ddechrau ffordd newydd o weithio gyda'n

gilydd. Ond dyna beth yw hyn – y cam cyntaf mewn ymdrech genedlaethol ddegawd o hyd. Yn union fel yr addais i Penny a John, rwy'n dweud wrth bawb sy'n poeni am roi terfyn ar y trais hwn: byddwn yn parhau i wrando arnoch chi, ac i weithio gyda chi ar bob cam o'r genhadaeth foesol hon i'n gwlad. A gyda'n gilydd, byddwn yn gwneud y DU yn un o'r lleoedd mwyaf diogel yn y byd i fenywod a merched.

Rhagair Gweinidogol ar y Cyd

Mae trais yn erbyn menywod a merched yn fusnes pawb. Mae hyn wedi cael ei ddweud sawl gwaith, ond fel arfer dim ond geiriau ydyw. Ni fydd yr ateb i'r broblem hon yn dod o un adran y llywodraeth ac ni fydd yn dod o'r llywodraeth yn unig – mae'n rhaid iddo ddod gan elusennau, busnesau, cyrff cyhoeddus o bob math ac yn bwysicaf oll gan y cyhoedd eu hunain.

Mae gan y Strategaeth hon uchelgeisiau ar gyfer y degawd nesaf, ond ni fydd yn statig nac yn gyfanswm yr holl gamau gweithredu a gymerir gan y llywodraeth yn y cyfnod hwnnw. Yr hyn y mae'n ei wneud yw dangos i ni bod angen newid ac mae'r hyn sydd wedi'i wneud o'r blaen naill ai heb gael ei wneud yn ddigonol neu yn syml heb weithio. Yr hyn y mae'n rhaid i'r Strategaeth hon gyflawni yw'r uchelgais i wneud trais yn erbyn menywod a merched yn fusnes pawb. Am gyfnod rhy hir, mae goroeswyr a dioddefwyr y troseddau hyn wedi cael eu methu oherwydd nad oedd.

Rhaid i uchelgais degawd fynd y tu hwnt i seilos adrannau'r llywodraeth, cyllidebau unigol, a chylchoedd gwariant tymor byr. Er bod buddsoddiad wedi'i dargedu a newidiadau deddfwriaethol o fewn tymhorau seneddol yn offer gwerthfawr, ni allant eu hunain gyflawni'r newid diwylliannol sydd ei angen. Er mwyn gwneud diwedd ar drais yn erbyn menywod a merched yn fusnes pawb, mae angen ymrwymiad parhaus, traws-lywodraethol ac atebolrwydd a rennir sy'n rhagori ar amserlenni gwleidyddol. Rhaid i drais yn erbyn menywod a merched ddod yn gyfrifoldeb prif ffrwd pob sefydliad sy'n rhyngweithio â phobl. Ni ddylai fod yn ychwanegiad mwyach pan fydd rhywun yn marw neu'n wersi a ddysgwyd ar ôl trasiedi. Rhaid iddo ddod yn gyfrifoldeb prif ffrwd y llywodraeth yn mhob adran yn genedlaethol ac yn lleol.

- **Jess Phillips, Y Gweinidog Diogelu a Thrais yn erbyn Menywod a Merched**

Mae rhoi terfyn ar drais yn erbyn menywod a merched yn un o heriau mwyaf critigol ein hoes, ac mae pob dioddefwr a goroeswr yn haeddu cael ei weld, ei glywed a'i gefnogi. Fel Gweinidog dros Ddioddefwyr a Mynd i'r Afael â Thrais yn erbyn Menywod a Merched, rwy'n ymrwymedig i lunio system gyfiawnder sy'n gweithio i ddioddefwyr ac yn dal troseddwy'r gyfrif. Mae llawer o fy ngyrfa wleidyddol wedi bod yn ymroddedig i fynd i'r afael â'r materion hyn, ac mae arwain y Strategaeth hon wedi bod yn un o anrhydeddau mwyaf fy amser mewn bywyd cyhoeddus hyd yn hyn. Mae gweithio ochr yn ochr â goroeswyr, sefydliadau rheng flaen ac arbenigwyr i lunio'r Strategaeth hon wedi bod yn ffrain, ac yn ein hatgoffa na allwn fforddio aros.

Mae pawb yn adnabod menyw neu ferch sydd wedi cael ei heffeithio gan drais neu gamdriniaeth. Mae'n rhywbeth sy'n digwydd ym mhobman; mae'n digwydd yn ein cartrefi, ysgolion, gweithleoedd, strydoedd ac ar-lein. Dyna pam mae'r Strategaeth hon mor bwysig. Ni all y llywodraeth gyflawni'r nod i roi terfyn ar drais yn erbyn menywod a

merched ar ei ben ei hun, ac ni all menywod a merched wneud i'r newid hwn ddigwydd ar eu pennau eu hunain. Mae newid go iawn yn gofyn am weithredu gan bob rhan o gymdeithas. Rhaid i bawb – gan gynnwys dynion a bechgyn – deimlo'n rhan o'r genhadaeth hon, fel cynghreiriaid a chyfranogwyr gweithredol wrth greu cymunedau mwy diogel. Nid 'mater menywod' yn unig yw rhoi terfyn ar drais yn erbyn menywod a merched; mae'n fater cymdeithasol, ac mae cynnydd yn dibynnu ar bob un ohonom yn gweithio gyda'n gilydd. Mae'r Strategaeth hon yn nodi ein gweledigaeth ar gyfer cymdeithas lle gall menywod a merched fyw yn rhydd o ofn, a lle nad yw dioddefwyr byth yn teimlo'n ynysig neu heb gefnogaeth. Mae'n weledigaeth o system gyfiawnder y gall menywod a merched ymddiried ynddi – un sy'n rhoi'r dioddefwr yn gyntaf, yn mynnu atebolrwydd, ac yn herio'r agweddau sy'n caniatáu i gam-drin barhau. Rwy'n benderfynol o gyflawni newid parhaol, ac yn falch o gyflwyno'r strategaeth hon a'r uchelgais y mae'n ei chynrychioli. Bydd rhoi terfyn ar drais yn erbyn menywod a merched yn cymryd ymrwymiad a dewrder - gan y llywodraeth, cymunedau, a phob unigolyn. Mae'r Strategaeth hon yn gam pendant tuag at y nod hwnnw, a nawr mae'n rhaid i ni roi ein huchelgais ar waith.

- **Alex Davies-Jones, y Gweinidog dros Ddioddefwyr a Mynd i'r Afael â Thrais yn erbyn Menywod a Merched**

Diolch a chydabyddiaeth

Mae lleisiau arbenigwyr a goroeswyr wrth wraidd popeth a wnawn. Mae'r Strategaeth hon wedi'i llywio gan brofiadau byw cymaint o ddioddefwyr, goroeswyr, a'u teuluoedd, ochr yn ochr â'r arbenigwyr mwyaf blaenllaw yn y sector trais yn erbyn menywod a merched (VAWG), gwasanaethau rheng flaen, sefydliadau cymdeithas sifil, academyddion, gorfodi'r gyfraith, partneriaid cyflenwi cyfiawnder troseddol, gweithwyr ieuchyd proffesiynol, addysgwyr, dyngarwyr a rhanddeiliaid ehangach. Hoffem ddiolch i bob un ohonoch am eich mewnweddiad a'ch cyfraniadau amhrisiadwy. Ni fyddai datblygu'r Strategaeth hon wedi bod yn bosibl hebddoch chi.

Er mwyn llywio'r Strategaeth hon, gwnaethom ymgysylltu'n helaeth ag ystod eang o randdeiliaid. Roedd hyn yn cynnwys 12 cyfarfod bord gron thematig dan gadeiryddiaeth gweinidogion ac a fynychwyd gan dros 100 o sefydliadau – gan gynnwys y rhai ar y rheng flaen sy'n delio â'r materion anoddaf o ddydd i ddydd. Fe wnaethom archwilio rhai o'r materion mwyaf dybryd a heriol sy'n galluogi VAWG heddiw, gan gynnwys mynd i'r afael â'r bygythiad sy'n dod i'r amlwg ac sy'n newid yn barhaus o VAWG ar-lein a thechnoleg a mynd ar drywydd y troseddwyd risg uchaf. Mae'r byrddau crwn hyn wedi llunio'r Strategaeth yn uniongyrchol. Mae pob argymhelliad wedi'i adolygu'n drylwyr, ac mae llawer wedi dod yn ymrwymadau yn y Strategaeth hon a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig. Ategwyd y byrddau crwn hyn gan ymgysylltu pwrpasol ar faterion polisi unigol, sesiynau gydag arbenigwyr ac academyddion ar y dystiolaeth sy'n sail i'r Strategaeth, yn ogystal â digwyddiad a gynhaliwyd gan y Prif Weinidog yn Rhif 10 Stryd Downing i archwilio sut y gallwn wella atebolrwydd, partneriaethau a gweithio ar draws sectorau.

Ochr yn ochr â'r ymgysylltiad hwn, fe wnaethom sefydlu Bwrdd Cyngori Strategaeth i lywio datblygiad a gweithredu'r Strategaeth, gyda dros 20 o arbenigwyr o'r sector VAWG, partneriaid cyflenwi cyfiawnder troseddol, ac academyddion. Bydd y Bwrdd hwn yn parhau i oruchwylio gweithredu'r Strategaeth dros ei oes. Diolchwn i'n haelodau, parhaol a chylchdro, am eich cyfraniadau a helpodd i ddiffinio cynnwys a fframio'r Strategaeth. Edrychwn ymlaen at barhau i weithio gyda'n gilydd i roi'r Strategaeth hon ar waith.

Yn hanfodol, roedd sicrhau bod barn dioddefwyr a goroeswyr yn cael eu clywed yn rhan bwysig o ddatblygu'r gwaith hwn. Rydym yn ddiolchgar i'r Comisiynydd Cam-drin Domestig a'i thîm am drefnu Uwchgynhadledd Goroeswyr ym mis Mawrth 2025. Clywodd gweinidogion ac uwch swyddogion dystiolaeth uniongyrchol bwerus gan oroeswyr sy'n ymestyn o'u profiadau o'r system cyfiawnder troseddol, cael mynediad at wasanaethau cymorth dioddefwyr, tai, budd-daliadau, gofal ieuchyd a lles, gan dynnu sylw at y rhwystrau y mae dioddefwyr yn eu hwynebu a phwysigrwydd gweithio aml-asiantaeth i oresgyn y rhain. Rydym am wneud cyfiawnder â'r materion a godwyd gan y goroeswyr dewr hyn trwy'r ymrwymadau a amlinellir yn y Strategaeth hon, a byddwn yn parhau i sicrhau bod eu lleisiau yn cael eu clywed trwy ein gwaith i gyflawni'r Strategaeth yn y dyfodol.

Dim ond y dechrau yw'r Strategaeth hon. Mae'n ddeinamig ac yn addasol a bydd yn parhau i esblygu wrth i ni gasglu mewnwelediadau newydd a pharhau i ymgysylltu â'r arbenigwyr ar y rheng flaen.

Crynodeb Gweithredol

Mae rhoi terfyn ar drais yn erbyn menywod a merched (VAWG) yn genhadaeth foesol i'n cymdeithas gyfan a bydd angen ymdrech gymdeithas gyfan i'w gyflawni. Mae ein cenhadaeth yn blaenoriaethu atal, gan ganolbwyntio ar fynd i'r afael ag achosion sylfaenol, mynd ar drywydd troseddwyd yn ddi-baid, a chefnogaeth gynhwysfawr i ddioddefwyr a goroeswyr.

Mae'r normau diwylliannol a'r agweddau gwreig-gasaol sy'n galluogi ac yn ysbrydoli'r trais hwn yn treiddio i bob rhan o'n gwlad – o gartrefi teuluol, ysgolion a gweithleoedd i'n strydoedd, clybiau chwaraeon a chymunedau lleol. Er cywilydd, maent wedi bod yn bresennol ers amser maith yn asiantaethau a sefydliadau'r Wladwriaeth, yr union sefydliadau lle mae dioddefwyr, goroeswyr a theuluoedd i fod i allu ymddiried ynddynt. Ac, wrth gwrs, maent yn cael eu cyflawni fwyfwy ar-lein, gyda mathau newydd ac esblygol o gam-drin digidol yn gyrru effaith gynyddol ar bobl ifanc.

Mae cost ddynol y methiant cymdeithasol hwn yn hollol ddinistriol. Mae un o bob wyth menyw yng Nghymru a Lloegr yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2025 wedi profi cam-drin domestig, ymosodiad rhywiol, neu stelcio. Ar gyfartaledd, cofnodwyd bron i 200 achos o dreisio gan yr heddlu bob dydd yn y flwyddyn a ddaeth i ben Mehefin 2025, sydd ei hun yn debygol o fod yn danamcangyfrif faint o'r troseddau hyn sy'n digwydd mewn gwirionedd. Ac mae mwy na 150 o fenywod yng Nghymru a Lloegr yn cael eu lladd bob blwyddyn. Yn un o'r eiliadau mwyaf teimladwy a gofidus yng nghalendr y Senedd, mae'r Gweinidog presennol dros Ddiogelu a Thrais yn erbyn Menywod a Merched, Jess Phillips yn nodi Diwrnod Rhyngwladol y Menywod yn Nhŷ'r Cyffredin trwy ddarllen enwau pob menyw unigol a laddwyd neu yr amheuir ei bod wedi'i lladd gan ddyn yn y deuddeg mis blaenorol.

Mor aml rydym yn edrych ar y genhedlaeth nesaf i fod yn genhedlaeth o obaith a chynnydd – ac eto ymhell o dorri'r cylch o niwed, mae'r broblem yn gwaethygu. Mae lefelau brawychus o drais a cham-drin mewn perthnasoedd yn eu harddegau, gyda 39% o bobl ifanc 13 i 17 oed sydd wedi bod mewn perthynas yn y flwyddyn ddiwethaf, yn profi cam-drin emosiynol neu gorfforol.

I'r rhai sy'n goroesi cam-drin mor ofnadwy, gall y niwed corfforol a meddyliol fod yn newid bywyd ac yn aml gydol oes. Gall effeithio ar bob maes o fywyd dioddefwr neu oroeswr – o'u gallu i weithio neu astudio, eu diogelwch ariannol, eu trefniadau tai a'u perthnasoedd yn y dyfodol. Gall effeithio ar eu hymdeimlad o ddiogelwch allan yn gyhoeddus neu yn eu cartref eu hunain. Gall arwain at fenywod a merched yn teimlo eu bod yn cael eu gorfodi i newid eu hymddygiad neu gyfyngu ar eu rhyddid eu hunain er mwyn osgoi trais a chamdriniaeth, gan dorri gwead cymdeithasol ein cymunedau a thanseilio'r union ryddid ar y mae ein cymdeithas ddemocrataidd ryddfrydol wedi'i seilio arni.

Mae'r Prif Weinidog wedi gwneud y genhadaeth genedlaethol hon i fynd i'r afael â VAWG yn flaenoriaeth bersonol i'w Brifweinidogaeth. Mae'r penderfyniad hwn wedi'i wreiddio yn ei flynyddoedd ei hun o brofiad personol, trwy gydol ei yrfa fel erlynydd, gan gefnogi dioddefwyr, goroeswyr a theuluoedd yn eu cais am gyfiawnder. Mae wedi gosod nod nad oes unrhyw wlad arall yn y byd wedi'i gyflawni – targed cenedlaethol i haneru VAWG mewn degawd, fel cam mawr tuag at weledigaeth Prydain fodern lle gall menywod a merched fyw yn rhydd o ofn trais a chamdriniaeth.

Mae 'Rhyddid rhag Trais a Chamdriniaeth: Strategaeth draws-lywodraethol i adeiladu cymdeithas fwy diogel i fenywod a merched' ('y Strategaeth') yn fwrriadol wahanol i ddogfennau traddodiadol y llywodraeth. Mae'n adlewyrchu ymrwymiad personol y Prif Weinidog i arwain yr ymdrech genedlaethol hon o frig y llywodraeth ac ar ran y wlad gyfan. Mae'n adlewyrchu ymrwymiad dwfn pawb sy'n ymwneud â'r gwaith hwn i roi dioddefwyr, goroeswyr a theuluoedd yn gyntaf; i barhau i wrando arnyn nhw a gweithio gyda nhw ar bob cam o'r newid sydd o'n blaenau. Mae'n ceisio adlewyrchu'r syniad mai dim ond dechrau ymdrech ddegawd o hyd, ledled y llywodraeth, i wneud y DU yn un o'r lleoedd mwyaf diogel yn y byd i fenywod a merched yw hyn.

Pan fyddwn yn dweud bod hyn yn fater i bob un ohonom, nid ydym yn lleihau pwysigrwydd canolbwyntio ar ddynion a bechgyn. Rhaid i ni fynd i'r afael ag achosion sylfaenol y trais a'r cam-drin hwn, y casineb at wragedd, agweddau peryglus ac ymddygiadau cynyddol, ar ac all-lein, sy'n arwain dynion a bechgyn i ddod yn droseddwyr. Rhaid i ni hefyd fod â'r hyder i adeiladu agenda gadarnhaol sy'n hyrwyddo cyfleoedd i ddynion a bechgyn nad yw mewn unrhyw ffordd ar draul cyfleoedd i fenywod a merched. Bydd y Dirprwy Brif Weinidog David Lammy, gyda chefnogaeth y Gweinidog presennol dros Ddioddefwyr a VAWG Alex Davies Jones, yn llywio'r gwaith hwn, gan arwain at uwchgynhadledd genedlaethol i ddynion a bechgyn y flwyddyn nesaf. Rhaid i ni gydnabod y gall dynion a bechgyn hefyd fod yn ddioddefwyr y trais hwn, tra'n glir bod menywod a merched yn llawer mwy tebygol o gael eu heffeithio.

Meysydd ffocws

Mae'r Strategaeth wedi'i hadeiladu ar dri amcan: atal ac ymyrraeth gynnar i fynd i'r afael ag achosion sylfaenol y trais hwn; erlid ei droseddwyr yn ddi-baid; a chefnogaeth i bawb sy'n cael eu heffeithio gan drais a cham-drin pan fydd yn digwydd.

Rydym eisoes wedi cyflawni gwaith sylweddol ym mhob un o'r meysydd hyn. Er enghraifft, rydym wedi cyflwyno troseddau newydd am delweddu ffug rhywiol neu gymryd delweddu personol heb ganiatâd, am roi alcohol mewn diod a gosod offer i alluogi gweithredoedd o'r fath; yn ogystal â mesurau newydd i atal a mynd i'r afael â cham-drin ar sail 'anrhydedd'. Rydym wedi ymrwymo £160 miliwn i awdurdodau lleol ar gyfer 2025/26 yn unig, cynnydd o £30 miliwn, i ehangu'r ddarpariaeth o lety diogel i ddioddefwyr, goroeswyr a phlant. Ac rydym wedi buddsoddi £13.1 miliwn yn sefydlu Canolfan Genedlaethol newydd ar gyfer VAWG a Diogelu'r Cyhoedd.

Ond er mwyn cyflawni ein haddewid i haneru VAWG mewn degawd, fel y cam cyntaf i sicrhau bod pob menyw a merch yn byw yn rhydd o drais, mae'n bryd mynd ymhellach. Mae'r Strategaeth hon yn cynrychioli ymateb cynhwysfawr, cymdeithas gyfan i'r her honno.

Ceir ciplun o'r camau gweithredu hynny – sydd wedi'u nodi'n llawn yn y Cynllun Gweithredu – yma.

Atal ac Ymyrraeth Gynnar

Mae'n rhaid i ni roi terfyn ar drais cyn iddo ddechrau. Mae hynny'n golygu torri'r cylch rhwng cenedlaethau o gam-drin trwy ymyrraeth gynnar ac atal – amddiffyn pobl ifanc, amharu ar agweddau peryglus ac atal ymddygiadau niweidiol rhag cynyddu.

Mae ein cynllun i wneud hyn yn cynnwys:

- Cefnogi ysgolion i herio casineb at wragedd, sicrhau bod pob plentyn yn deall cydsyniad a pherthnasoedd iach, tra'n arfogi rhieni, athrawon a modelau rôl i ymyrryd yn gynnar ac arwain pobl ifanc i weithredu gydag empathi, parch a charedigrwydd i eraill.
- Gweithredu'n benderfynol i ddiogelu pobl ifanc trwy wneud y DU yn un o'r lleoedd anoddaf i blant gael mynediad at gynnwys niweidiol a dylanwadau gwreig-gasaol ar-lein.
- Lansio ymgyrchoedd mawr i godi ymwybyddiaeth a newid ymddygiad, fel bod pobl yn gwybod pryd a sut i ymyrryd.
- Ac, yn gysylltiedig â'r uchod i gyd, lansio sgwrs ac uwchgynhadledd genedlaethol i adeiladu agenda gadarnhaol, uchelgeisiol i ddynion a bechgyn – nid ar draul menywod a merched, ond i'w cefnogi.

Erlid Troseddwr yn ddi-baid

Mae atal a chefnogaeth yn hanfodol. Ond tra bod VAWG yn bodoli, mae'n rhaid i ni sicrhau nad oes unrhyw droseddwr yn gweithredu yn ddi-gosb. Er mwyn gwneud hyn, byddwn yn defnyddio pob offeryn sydd ar gael i wneud dealltwriaeth, adnabod ac ymateb i'r trais hwn yn gyfrifoldeb prif ffrwd pob asiantaeth a sefydliad – yn y pen draw rhoi terfyn ar y ffaith gywilyddus mai dim ond llond llaw o'r menywod a'r merched hynny sy'n adrodd cam-drin i'r heddlu sy'n gweld cyfiawnder yn cael ei wasanaethu.

Wrth barhau â'r cam mawr ymlaen o sefydlu'r Ganolfan Genedlaethol ar gyfer VAWG a Diogelu'r Cyhoedd, mae'r diwygiadau gwasanaeth a sefydliad hyn yn cynnwys:

- Ymgorffori arbenigwyr cam-drin domestig mewn ymateb brys, sicrhau bod timau pwrpasol i ymateb i dreisio a throseddau rhywiol a gwella fetio a gwahardd i sicrhau nad oes lle i droseddwr o fewn plismona.
- Defnyddio technolegau gorfodi arloesol, gan gynnwys tactegau a gedwir fel arfer ar gyfer gwrthderfysgaeth yn ogystal â throseddau difrifol a chfundrefnol.
- A gyrru newid diwylliannol fel bod VAWG yn cael ei drin ar sail gyfartal â throseddau difrifol eraill.

Bydd y gwaith hwn yn y pen draw yn sicrhau bod gan y DU un o'r ymatebion mwyaf cadarn i gyflawnwyr VAWG yn y byd.

Cymorth

Er bod angen y ffocws digynsail hwn ar atal, a mynd yn ddi-baid ar drywydd y rhai sy'n niweidio, gwyddom na fyddwn yn datrys y broblem hon dros nos. Ac felly, ni fyddwn byth yn colli golwg ar ein ffocws ar ddioddefwyr a goroeswyr, na'r ffaith nad oes un dioddefwr neu oroeswr yr un peth. Byddwn yn mynd i'r afael â'r darnio presennol yn ein system ac yn glir bod yr holl lywodraeth, a phob agwedd ar y system cyfiawnder troseddol, yn gyfrifol am sicrhau bod dioddefwyr a goroeswyr yn gallu gwella a byw yn rhydd o gamdriniaeth.

Mae ein gwaith i gyflawni'r addewid hwn yn cynnwys:

- Darparu dull llywodraeth gyfan, fel y gall dioddefwyr a goroeswyr gael mynediad at dai, iechyd a chyfiawnder yn ddi-dor – gan wneud cefnogaeth yn fwy cyson, ymatebol ac yn haws i'w gyrraedd.
- Diwygio'r system llysoedd yn seiliedig ar ddull sy'n seiliedig ar drawma, gan wella a gwella mynediad at gyfiawnder yn y pen draw.
- Diwygio sut mae gwasanaethau yn cael eu comisiynu fel bod y ddarpariaeth yn addas i'r diben ac yn seiliedig ar yr hyn sydd ei angen ar ddioddefwyr a goroeswyr mewn gwirionedd.

Trwy'r dull hwn, byddwn yn adeiladu system sy'n galluogi dioddefwyr a goroeswyr i ymdopi, adfer a symud ymlaen.